

Konjunktivy prézenta a imperfekta

Věty vedlejší účelové a obsahové žádací s *ut*:

- po čase hlavním conj. pres.
- po čase vedlejším conj. impf.

Věty přací:

- přání splnitelné v přítomnosti conj. pres.
- přání nespílitelné v přítomnosti conj. impf.

Věty podmínkové:

- irrealná podmínka v přítomnosti conj. impf.
- Přání, výzva, pobídka či zákaz – conj. pres.

Conj. impf.

Si iunior essem, peregrinarem.

Nisi boni essetis, felices non essetis.

Volebam iunior esse, ut peregrinari possem.

Aderat idcirco (proto), ne timerem.

Utinam hoc vitium vitarem!

Veni, ut te viderem.

Romani multos deos colebant, ut dei eos adiuvent.

Postulavi, ut hoc faceret.

Venistis, ut hic paulum animos relaxaretis.

Medicus voluit (chtěl – ind.perf.), ut puer ter in die medicamentum acciperet.

Dareus, rex Persarum, bello victus, Alexandro Magno victori opportunas belli condiciones proposuit. Sed Alexander Darei condiciones repudiavit. Tum Parmenio, Alexandri dux, dixit: „Ego si Alexander essem, Darei condiciones acciperem.“ Cui ille respondit: „Ego quoque acciperem, si Parmenio essem.“

Conj. pres.

Edamus, bibamus, gaudeamus, post mortem nulla voluptas.

Non vivo, ut edam, sed edo, ut vivam.

Legum idcirco omnes servi sumus, ut liberi esse possimus.

Peream, si aliter scribo ac sentio!

Valde opto, ut amici ad me saepe scribant.

Curabo, ne dicere possis me esse pigrum.

Ne vivam, si scio!

Veniemus, ut vobis illas epistulas tradamus.

Certe curabis, ut valeas.

Redeas tempore!

Cum historicum

Pro vyjádření okolnosti, během níž probíhal nějaký děj v minulosti vyjádřený ve větě hlavní; oba děje probíhaly současně – ve vedlejší větě takového souvětí stojí konjunktiv imperfekta, spojka cum se překládá „když“:

Cum Romulus regnaret, Romani multa bella gerebant.

Cum domum venirem, matrem vidi.

Socrates, cum triginta tyranni essent, pedem porta non extulit.

Vazba dvojího akuzativu a nominativu

Civitatem Brunnensem perfectissimam putamus.

Civitas Brunnensis pulcherrima appellatur.

Homo omnium hominum optimus iudex civitatis creabitur.

Creabamus hominem peritissimum iudicem civitatis nostrae.

Vazba akuzativu s infinitivem

Dicunt philosophiam studium sapientiae esse.

Medicus dixit vulnera eius gravia fuisse.

Senex gaudebat se heri bene cenavisse.

Notum est coniuratos ex civitate fugatos esse.

Scio veritatem inventam non esse.

Sentivit verba sua bene accepta esse.

Constat amicitiam ab hominibus cupi.

Plusquamperfektum a futurum II.

Vyjádřují předčasnost před minulostí (plqpf.) a budoucností (fut. II.), tj. používají se pro vyjádření události, která nastala dříve než popisovaný děj minulý či budoucí v hlavní větě.

Cum id legero, omnia tibi narrabo.

Qui erit rumor, si id feceris!

Tempora, si fuerint nubila, solus eris.

Omnes, qui ibi fuerant, crediderunt.

Pausanius eodem loco sepultus est, ubi vitam posuerat.

Ii, qui se duci opposuerant, interfecti sunt.

Omnes nobiles regi, qui electus erat, iuraverunt.